

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh aktualizácie Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2026/64>

Materiál v pripomienkovom konaní do 27.02.2026

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Úradom podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku na základe bodu B.3 uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 134 z 28. marca 2023 v spojení s bodom A.6 uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 257 z 2. mája 2024.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Ciele Národnej stratégie zostávajú naďalej platné v znení schválenom uznesením vlády SR č. 134/2023. Predmetom aktualizácie Národnej stratégie je iba Akčný plán Národnej stratégie na roky 2026-2028, ktorý obsahuje konkrétne opatrenia na naplnenie cieľov Národnej stratégie. Akčný plán je vypracovaný v súlade s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií a je integrálnou súčasťou Národnej stratégie ako jej príloha č. 1. Týmto materiálom sa doterajšia príloha č. 1 k Národnej stratégii nahrádza v plnom rozsahu. Akčný plán Národnej stratégie na roky 2026-2028 pozostáva z 19 opatrení. Najväčší dôraz sa kladie na tri prioritné oblasti, ktoré vychádzajú z Národnej stratégie a boli identifikované na zasadnutiach Rady vlády pre vedu, techniku a inovácie SR, a to :

- Podpora firemného výskumu a vývoja
- Strategické iniciatívy SK RIS3 2021+
- Rozvoj inovačného ekosystému vrátane prelomového výskumu a transferu poznatkov

Postoj RÚZ k materiálu

Predmetom aktualizácie Národnej stratégie je iba Akčný plán Národnej stratégie na roky 2026-2028, ktorý obsahuje konkrétne opatrenia na naplnenie cieľov Národnej stratégie. **RÚZ k návrhu zákona predkladá nižšie uvedené pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Navrhujeme, aby pri každom opatrení, ktoré predpokladá vyhlásenie výzvy, bol v návrhu uvedený aj predpokladaný termín vyhodnotenia výzvy (resp. vydania rozhodnutia o poskytnutí podpory).

Odôvodnenie:

Materiál systematicky uvádza termíny vyhlásenia výziev, avšak neobsahuje informáciu o predpokladanom termíne ich vyhodnotenia resp. vydanie rozhodnutia o podpore. Takto nastavený harmonogram je neúplný a neposkytuje dotknutým subjektom dostatočný rámec na kvalifikované plánovanie.

Subjekty oprávnené uchádzať sa o podporu (podniky, verejné výskumné organizácie, konzorciá, inkubátory a pod.) sú povinné plánovať svoje výskumno-vývojové aktivity, investície, personálne kapacity, zmluvné vzťahy a finančné toky v časovom horizonte niekoľkých mesiacov až rokov. Bez informácie o predpokladanom termíne vyhodnotenia výzvy nie je možné realisticky nastaviť projektové harmonogramy, rozpočty ani záväzky voči partnerom a zamestnancom.

Uvedenie orientačných termínov vyhodnotenia výziev je štandardným prvkom predvídateľného riadenia verejných politík, zvyšuje transparentnosť implementácie a znižuje riziko časového nesúladu medzi plánovanými aktivitami a rozhodnutím o podpore.

V neposlednom rade je nevyhnutné uviesť, že z praktických skúseností dochádza k výrazným posunom termínov vyhodnotenia, čo spôsobuje zásadnú neistotu pri plánovaní investícií, personálnych kapacít a zmluvných záväzkov zo strany žiadateľov. Absencia plánovaného termínu vyhodnotenia preto predstavuje reálne riziko pre efektívnu implementáciu projektov.

2. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Navrhujeme doplniť do opatrenia O1 a ostatných relevantných opatrení s grantovou podporou záväzkov dodržať maximálnu dĺžku rozhodovacieho procesu v súlade s princípom "Time to grant".

Odôvodnenie:

Návrh explicitne ustanovuje cieľ „Time to grant“, podľa ktorého celková doba od uzavretia výzvy po podpis zmluvy nemá presiahnuť 7 mesiacov, pričom čas do rozhodnutia má byť maximálne 5 mesiacov. Bez explicitného časového limitu v konkrétnych opatreniach zostáva princíp „Time to grant“ iba deklaratórnym cieľom bez reálnej implementačnej opory.

Predlžovanie rozhodovacích procesov má priamy negatívny dopad na realizovateľnosť projektov výskumu a vývoja. Subjekty plánujú investície, personálne kapacity a zmluvné záväzky v podmienkach časovej neistoty, čo oslabuje ich schopnosť efektívne realizovať projekty a znižuje atraktivitu grantového systému. V oblasti výskumu a inovácií, kde je kľúčová dynamika a rýchlosť reakcie na technologický vývoj, predstavujú neprímerane dlhé rozhodovacie procesy systémové riziko.

3. Zásadná pripomienka k časti Manažérskej zhrnutie str. 3

V definovaných oblastiach Národnej stratégie chýba podpora AVaV v podnikateľskom sektore, najmä v priemysle.

4. Zásadná pripomienka k časti Manažérskej zhrnutie str. 4 tabuľka č. 1

Objem súkromných výdavkov na VAV 1,2% v roku 2030 je ťažko dosiahnuteľný na základe doterajšieho stavu.

5. Zásadná pripomienka k časti Manažérskej zhrnutie str. 4, tabuľka č. 2

Cieľ dosiahnuť verejné výdavky na vedu a výskum zo ŠR v roku 2030 na úrovni 0,67% je málo ambiciózne a navrhujeme ho navýšiť.

6. Zásadná pripomienka k opatreniu O1

V kapitole podpora firemného výskumu a vývoja navrhujem doplniť pasáž o možnostiach využitia zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre VaV

7. Zásadná pripomienka k opatreniu O2

V opatrení O2 navrhujeme uviesť záväzkov dodržať maximálnu dĺžku rozhodovacieho procesu v prísnejšie ako vymedzuje princíp "Time to grant", a to v rozsahu maximálne 4 mesiace, z toho čas do rozhodnutia maximálne 2 mesiace. Ak by rozhodovací proces pri prebiehaní v časovom rámci porovnateľnom s rozsiahlymi grantovými výzvami, stratil by tento nástroj svoju základnú funkciu – umožniť podnikom pružne reagovať na trhové a technologické príležitosti. V oblasti inovácií menšieho rozsahu je časový faktor rozhodujúci; oneskorené rozhodnutie môže viesť k strate obchodnej príležitosti alebo k nerealizovaniu projektu.

Skrátený rozhodovací režim je preto primeraný charakteru podpory, rozsahu projektov aj nižšej administratívnej náročnosti hodnotenia. Nastavenie prísnejšieho časového limitu oproti všeobecnému princípu „Time to grant“ je plne odôvodnené špecifikami voucherového mechanizmu a je v súlade s cieľom znižovania administratívnej záťaže, zvyšovania efektívnosti verejnej podpory a podpory rýchlej implementácie inovácií v podnikovej sfére.

8. Zásadná pripomienka k strana 8 - Strategické iniciatívy SK RIS3 2021+

V SK RIS2 2021+ sú definované aj ďalšie prioritné oblasti okrem uvedených dvoch!!! Navrhujeme rozšíriť túto kapitolu.

9. Zásadná pripomienka k strana 11 - Rozvoj inovačného ekosystému vrátane prelomového výskumu a transferu poznatkov

Podpora spolupráce pri transfere technológií by sa mala týkať aj vysokých škôl

10. Zásadná pripomienka k strana 26 - Súťažné financovanie špičkového výskumu a vývoja

V opise opatrení pre 1. odrážku chýba explicitné vyjadrená podpora aplikovanej vedy a výskumu s dôrazom na výsledky a výstupy uplatniteľné v hospodárskej praxi. Navýšenie rozpočtu APVV je v tejto súvislosti málo ambiciózne, najmä z pohľadu realizovať výzvy na programy VaV APVV v nadväznosti na priority domén SK RIS3 2021+ zamerané predovšetkým na priemysel, IT a dopravu.

11. Zásadná pripomienka k opatreniu O14

V časti opatrenia, tretej a štvrtej odrážke navrhujeme na konci doplniť vetu v znení: „Podpora sa bude poskytovať bez ohľadu na štátnu príslušnosť výskumného pracovníka.“.

Odôvodnenie:

Opatrenie O14 deklaruje cieľ podporovať začínajúcich aj excelentných výskumných pracovníkov zo Slovenska aj zo zahraničia a posilňovať internacionalizáciu výskumného prostredia. Uvedený cieľ je potrebné premietnuť aj do implementačných podmienok jednotlivých výziev.

Ak má byť cieľom budovanie kvalitných výskumných tímov a prenos skúseností zo zahraničia, je nevyhnutné, aby výzvy umožňovali zahrnúť do výskumných tímov aj zahraničných odborníkov pôsobiacich na Slovensku. Rozhodujúcim kritériom má byť odborná spôsobilosť a prínos pre projekt, nie štátna príslušnosť.

Navrhované doplnenie zabezpečí súlad medzi deklarovanými cieľmi opatrenia a ich praktickou realizáciou, posilní internacionalizáciu výskumu a prispeje k budovaniu excelentných tímov bez vytvárania neodôvodnených obmedzení.

12. Zásadná pripomienka k opatreniu O14

V úvodnej časti, v druhom odseku navrhujeme doplniť novú poslednú vetu v znení: „Doktorandské štúdium realizované formou výskumnej činnosti sa na účely posudzovania seniority výskumných pracovníkov považuje za relevantnú odbornú prax vo výskume a vývoji.“.

Odôvodnenie:

Opatrenie O14 deklaruje podporu budovania výskumných tímov, rozvoja excelentnosti a zvyšovania kvality ľudských zdrojov vo výskume a vývoji. Uvedené ciele si vyžadujú konzistentné a odborne správne nastavenie kritérií seniority výskumných pracovníkov.

Doktorandské štúdium je založené na systematickej výskumnej činnosti, tvorbe originálnych vedeckých výstupov a preukázaní schopnosti samostatne realizovať výskum. Nezapočítanie tohto obdobia do relevantnej VaV praxe vedie k formálnemu znížovaniu kategórie výskumníkov a k nesúladu medzi deklarovaným cieľom podpory excelentnosti a praktickými kritériami hodnotenia.

Takéto nastavenie zároveň vytvára nežiaduce stimuly v súkromnom VaV sektore, keďže môže znevýhodňovať osoby s PhD titulom oproti osobám s praxou mimo výskumného prostredia. Explicitné zakotvenie uvedenej zásady zabezpečí logickú konzistentnosť systému hodnotenia, podporí budovanie kvalifikovaných tímov a prispeje k napĺňaniu cieľov Akčného plánu.

13. Zásadná pripomienka k opatreniu O14 a O15

V opatrení O14 a O15 navrhujeme v časti „Opis opatrenia“ doplniť nový posledný bod v znení: „Vytvoriť systém funkčných školení zameraných na prípravu projektových žiadostí o financovanie, riadenie takýchto projektov a ich pravidelnej realizácie“.

Odôvodnenie:

Opatrenia O14 a O15 sú zamerané na posilňovanie ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality výskumného prostredia. Dosiachnutie ich cieľov je však podmienené schopnosťou výskumných tímov a inštitúcií efektívne pripravovať projektové žiadosti, riadiť schválené projekty a zabezpečiť ich administratívne zvládnutie v súlade s pravidlami financovania. Zavedenie funkčného a pravidelne realizovaného systému školení prispeje k zvýšeniu kvality predkladaných projektov, profesionalizácii projektového riadenia a k zníženiu administratívnych chýb. Zároveň

podporí širšiu participáciu subjektov, ktoré disponujú odborným potenciálom, no nemajú dostatočné skúsenosti s grantovými mechanizmami.

14. Zásadná pripomienka k opatreniu O17

V opatrení O17 navrhujeme rozšíriť cieľovú skupinu aj o deti na úrovni základných škôl a doplniť podporu systematických aktivít zameraných na skorý rozvoj talentu v oblasti výskumu, techniky a inovácií.

Odôvodnenie:

Rozvoj talentu v oblasti výskumu, vývoja a inovácií je postupný proces, ktorý začína už v skorších fázach vzdelávania. Skúsenosti z praxe aj z medzinárodného prostredia potvrdzujú, že záujem o vedu a techniku sa formuje už na úrovni základnej školy.

Ak má opatrenie O17 systematicky podporovať rozvoj talentu, je logické vytvoriť prepojenie aj na túto vekovú skupinu, najmä prostredníctvom praktických a rozvojových aktivít, na ktoré môžu prirodzene nadväzovať neskoršie programy pre mládež.

15. Zásadná pripomienka k opatreniu O19

V opatrení O19 navrhujeme v časti „Novelizácie budú vychádzať z aplikačnej praxe a umožnia predovšetkým.“ doplniť nový bod 6 v znení: „znižovať administratívnu náročnosť prípravy žiadostí a administrácie projektov pri grantovej podpore.“.

Odôvodnenie:

Jedným z cieľov Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií je, aby náklady prijímateľa na administráciu projektu nepresiahli 10 % grantových prostriedkov. Dosiahnutie tohto cieľa je však podmienené systematickým znižovaním administratívnej záťaže už vo fáze prípravy žiadostí, ako aj počas implementácie projektov. V aplikačnej praxi predstavuje administratívna náročnosť grantových schém významnú záťaž ako pre výskumné organizácie tak aj podniky. Explicitné zakotvenie cieľa znižovania administratívnej náročnosti v rámci O19 zabezpečí súlad medzi strategickým cieľom limitu 10 % a konkrétnymi legislatívnymi a procesnými úpravami.

16. Zásadná pripomienka k opatreniu O19

Najdôležitejšou novelizáciou by mala byť urýchlená novelizácia zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory VaV., aktualizácia zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre VaV... a Zákona o inováciách

17. Zásadná pripomienka k str. 43-44 Prehľad opatrení AP a zdrojové krytie

V opatreniach chýba explicitne vyjadrené financovania výziev rôzneho typu a činnosti APVV ako jedinej reálne fungujúcej agentúry na podporu VaV.

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2026/64>